

CPS^{rb}/RWB^{bhg}

Ref.: RWB^{BHG} / advies nr. 34 (15 12 2010)

Advies nr. 34

betreffende het programma Prospective Research for Brussels

Dit advies werd voorbereid door de werkgroep "PRFB" van de RWB^{BHG} en is tijdens haar Plenaire Vergadering door de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aangenomen op 15 december 2010

Voorwoord:

Conform artikel 4 §1, lid 2 van de ordonnantie van 10 februari 2000 (BS 16.03.2000) heeft de Raad, tijdens haar plenaire vergadering van 6 mei 2010 het nodig geacht een initiatiefadvies op te stellen dat voorstellen doet inzake de thema's voor het programma Prospective Research for Brussels. De werkgroep heeft eveneens gedebatteerd over de mogelijkheden voor uitbreiding van de formule, met het oog op het stimuleren van onderzoekers om transversale onderzoeken voor te stellen, die een interuniversitaire samenwerking vereisen.

Inleiding

Tijdens de 41ste plenaire vergadering heeft de Raad voor Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gedebatteerd over de voorgestelde thema's in het kader van de actie Prospective Research for Brussels. Na deze gedachtenwisseling werd beslist een werkgroep op te richten om een initiatiefadvies uit te brengen om thema's te formuleren voor de volgende edities.

Werkgroep

De werkgroep heet genoten van de deelname van 12 experts bijten de Raad voor Wetenschapsbeleid die de industrie en de universiteiten vertegenwoordigen. Hij was samengesteld uit Maxime Ancion (Agoria), Carole Dembour (Kabinet Minister Cerexhe), Anouk Distelmans (UCL), Michel Hubert (FUSL), Annick Hubin (VUB), Serge Jaumain (ULB), Claude May (IRSIB), Christophe Mincke (Brussels Studies), Christine Schaut (CSC), Ralitza Soultanova (ULB), Jenny vandenbranden (secretaris van de RWB), Peter Verhasselt (Sirris), Olivier Witmeur (ULB) en Lode Wyns (VUB). De werkgroep is samengekomen op 21 september 2010 en 26 oktober 2010. Het ontwerpadvies werd per e-mail door de werkgroep goedgekeurd op 25 november 2010.

Documenten

- "Synthèse de la réunion "Bilan scientifique des Etats généraux de Bruxelles (EGB)" du 27 août 2010", M. Hubert
- "Prospective Research for Brussels, Thèmes-Thema's", J. Vandenbranden

1. Historiek van het programma Prospective Research for Brussels.

Het programma Prospective Research for Brussels (afgekort PrFB) werd voor de eerste keer in 2000 gelanceerd.

Sinds 2004, heeft de Minister voor wetenschappelijk onderzoek beslist het programma te richten op prioritaire thema's verbonden aan de gewestelijke ontwikkeling. Sinds de oproep van 2005 gebeurt de selectie van de thema's in samenspraak met de andere leden van de Brusselse Regering. Teneinde deze discussie te voeden, heeft het IWOIB in 2009 het GTCS (Gewestelijk Technisch Comité voor de Statistiek, waarvan de leden de regionale organismen zijn die betrokken zijn bij de stedelijke observatie) en thema's gedistilleerd uit hun voorstellen.

Het jaarlijks budget voor de nieuwe projecten bedraagt ongeveer 2 miljoen Euro en laat toe ongeveer 15 projecten te financieren. De 10 eerste edities van het programma hebben de financiering van in totaal 157 projecten (op 503 kandidaturen) mogelijk gemaakt.

Er wordt herinnerd dat het nodig is precieze prioritaire thema's vast te leggen om het aantal aanvragen te beperken, gezien het beperkte budget voor dit programma.

Inleidende opmerking

De tienjaarlijkse volkstellingen hebben tot 2001 toegelaten te beschikken over fundamentele statistieken van hoge kwaliteit op schaal van de statistieke sector. De wens van de federale Regering op deze tienjaarlijkse volkstelling om te vormen naar een administratieve (en dus regionale) volkstelling is een bron van ongerustheid voor de wetenschappelijke wereld.

De werkgroep brengt naar voren dat het verdwijnen van de volkstelling de kwaliteit van de basisgegevens die noodzakelijk is voor de correcte uitvoering van wetenschappelijke studies in het belang van het Gewest, en meer bepaald in het kader van de actie Prospective Research for Brussels, hierdoor in het gedrang komt.

In deze zin onderlijnt de werkgroep ook dat het Gewest aandacht moet blijven hebben dat Brussel deelneemt aan grote federale en internationale enquêtes. Dit gebeurt dikwijls door een grote steekproeftrekking van Brussel, of haar grootstedelijke zone, zodat men over statistisch significatieve data beschikt, die de nodige specifieke financiële middelen vereisen.

De noodzaak om een statistisch instrument te ontwikkelen wordt benadrukt en er wordt onderlijnd dat de doelstelling van PRFB niet is om deze tekortkomingen goed te maken.

2. Evolutie van de formule

Alvorens de vraag van de thema's aan te snijden (zie punt 3), brengt de werkgroep naar voren dat een algemene evaluatie van PRFB betreffende meer bepaald de meer dragende thema's, de impact van deze formule, ... nodig zou zijn, maar men komt overeen dat dit over de grenzen gaat van de taak die is toegewijd aan deze werkgroep.

Er wordt echter gesuggereerd het indienen van multi-actorenprojecten in te dienen, hetgeen voorzien is in het reglement PRFB. Effectief, deze optie kent tot op dit moment weinig succes. Dit ligt hoofdzakelijk aan de coördinatiekosten die belangrijk zijn, maar die momenteel niet in de financiering begrepen zijn. Bovendien is het, aangezien de thema's drie maand voor de uiterste indieningsdatum worden aangekondigd, zeer moeilijk voor de onderzoekers om een consortium of een netwerk van partners op zulke korte termijn op te stellen. Er wordt voorgesteld dat het IWOIB een ronde tafel organiseert voorafgaand aan de lancering van de volgende oproep om de transversale thema's en mogelijke samenwerkingen te bespreken (met de impulsprogramma's als model).

Er wordt herinnerd dat, in principe enkel de projecten met economische finaliteit onder de bevoegdheden van de Minister van Wetenschappelijk Onderzoek van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vallen, alsook de projecten die de bevoegdheden van de Minister betreffen (economie, tewerkstelling en buitenlandse handel). Het programma PRFB vormt hierin een uitzondering die heeft toegelaten een plaats te maken voor de financiering van onderzoek in sociale en menswetenschappen betreffende Brusselse problematiek. De werkgroep brengt naar voren dat, in verband met deze problematiek, de andere Ministers van de Brussels Hoofdstedelijke Regering een deel van hun middelen ter beschikking zouden moeten stellen om ambitieuze onderzoeksprogramma's te betoelagen. Meerbepaald wordt er voorgesteld een interuniversitair netwerk op te stellen vergelijkbaar met de "Conférence Permanente du Développement Territorial" (CPDT) opgesteld door de Waalse Regering.

3. Voorstel van thema's

Voor een deel gebaseerd op de synthesesnota getiteld "Bilan scientifique des Etats généraux de Bruxelles (EGB) du 27 août 2010 », heeft de werkgroep de pertinentie van de te bestuderen thema's besproken.

In de prioritaire thema's die de werkgroep naar voren brengt, kunnen drie types thema's onderscheiden worden:

- de klassieke thema's. Er gaat hier over een zeer uitgebreid geheel van problemen waarvoor de werkgroep voorstelt prioritair belang te hechten aan volgende thema's:
  - de veiligheid en ruimtelijke ordening
  - de jongerengroepen in Brussel
  - Brussel, culturele en creatieve stad
  - sociale coëxistentie in Brussel
- De ontwikkeling van O&O in het Gewest:
  - Impactstudie van de activiteiten van onderzoek in ruime zin in Brussel
  - Evaluatie van de gewestelijke maatregelen inzake onderzoek en innovatie, meerbepaald de Research Based Start-Ups
- Opstellen van « ontwikkelingsplan(nen) voor het Gewest. Deze problematiek is te breed op in één enkel project te worden aangepakt, maar kan worden onderverdeeld in analyses van de socio-economische structuur van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest volgens een sectoriële analyse.

De werkgroep is van mening dat de diversiteit van de in aanmerking komende thema's voor financiering van PRFB één van de sterke punten van de formule is. Hij pleit er dus voor dat de regering de oproep tot projecten openstelt voor deze drie grote domeinen en enkel deze selecteert die de beste evaluatie bekomen. Op dit vlak onderlijnt de werkgroep het belang om het bestaan van partnerschappen tussen onderzoeksgroepen en de regionale instellingen in rekening te brengen, want dit verhoogt de mogelijkheid om tot een resultaat te komen dat snel integreerbaar is bij het leiden van een gewestelijke politiek.

Besluit

De werkgroep pleit voor het bewerkstelligen van betekenis betreffende transversale thema's. Dit noodzaakt enerzijds een samenwerking tussen universiteiten en met regionale instellingen, maar anderzijds een bijlopende inspanning op niveau van de budgetten die ter beschikking worden gesteld door de Regering.

Om de creatie van samenwerkingsverbanden te vergemakkelijken, is een voorafgaandelijke raadpleging van de universiteiten wenselijk.

Ten slotte, zeer concreet, zijn de thema's voorgesteld voor de oproep PRFB 2011 de volgende:

- studie van de impact van de onderzoeksactiviteiten in Brussel
- evaluatie van de maatregelen inzake onderzoek en innovatie, meerbepaald de Research Based Start-Ups
- analyse van de socio-economische structuur van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest via een sectoriële analyse
- veiligheid en ruimtelijke ordening
- de jongerengroepen in Brussel
- Brussel, culturele en creatieve stad
- sociale coëxistentie in Brussel

Bijlage 1: Lijst van de besproken thema's

- analyse en evaluatie van de openbare actie in Brussel, en meerbepaald de acties ingesteld door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:
  - inzake onderzoek en de socio-economische impact
  - analyse van de stadswijzigingen en de begeleiding (vb wijkcontracten)
- een stadsproject voor Brussel (multidisciplinaire duurzame ontwikkeling)
- het Brusselse stedelijke braakland, gebaseerd op de duurzame ontwikkeling van de stad
- de openbare ruimten en hun gebruik
  - hoe de stad gastvrij maken?
  - De optimale ruimtelijke organisatie modeliseren binnen het BHG van diensten zoals secundaire scholen, onthaal van ouderen
- het gemengd karakter en sociale coëxistentie in het BHG de "gentrificatie"
- studie van etnische/religieuze groepen die "samenleven" in het BHG
  - Chinese gemeenschap
- de jongerengroepen: sociale gewoonten, gebruik van de ruimte, mobiliteit
  - studenten
  - kinderen
  - positie van de universiteit als bevoorrecht observator
- cultuur en stedelijkheid: bijdrage van de creatie aan het leven en aan de stedelijke ontwikkeling
- cartografie van de percepties over Brussel
- Leefmilieu
  - biologische en gezondheidsimpact van de stedelijke vervuiling
  - het hernieuwen van de Brusselse openbare verlichting en haar regeling in functie van de gebruikers en de plaatsen
  - het water en de stad, Brusselse bijzonderheden
  - het vernieuwen van de Brusselse tuinsteden
- Gezondheid
  - voeding en gezondheid
  - (studie van de haalbaarheid van) een enquête over het deel van de etnische minderheden en hun sociale netwerken (in de gezondheidszorg?)
  - de weerstand tegen antibiotica: nieuwe moleculen en nieuwe strategieën die dit probleem van gezondheidszorg
- de relaties tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en haar periferie in een tijd-ruimte-perspectief
- Brussel: internationale stad
  - Brussel en haar Europese instellingen
- de veiligheid in het BHG
- Research Based Start-Ups in het BHG: impact en benchmarking
- stedelijke ordening met als doel een betere isolatie van de gebouwen
- stadsmetabolisme